

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Abimelechi, Regis Gerarensis Saram domum ducentis
Apologeticus**

**Hochstetter, Andreas Adam
Langenhan, Johannes Kaspar**

Tubingæ, 1699

III.

urn:nbn:de:bsz:31-102508

tractamus: pramittenda tamen de statu Abimelechi fuere; Id tantum monuisse contenti, graviter id vitium perstringere Clementem Alexandrinum, qui ita: Τὸ μὴ εἰς παῖδας γονῆν συνίεναι, ἐπιβουζεν ἐπὶ τῆ φύσει. ἢν καὶ διδάσκαλον ἠπυροφομήεις τῆς σοφίας τῶ καιρῷ ἠπυροφῶν παιδαγωγίας. Plura in eo legantur *Pædag. L. 2. p. 194. 195.* Caterum & id ex adverso colligimus, *Adulterii turpitudinem ne quidem gentibus ignotam fuisse.* Dicit enim Abimelechus, se non ducturum fuisse Saram, si de ejus matrimonio sibi constitisset. Sunt nonnulli affectus, ait Aristoteles, qui continuo nomine suo cum pravitate sunt connexi, ut malevolentia: & actus iidem, ut adulterium, furtum, homicidium. Hæc universa, & talia ita dicuntur, quia ipsa sunt prava & non sola eorum exuperationes & defectus. Circa talia nullum est tempus rectè agendi, sed semper delinquitur. Hæc philosophus homo iis de nationibus, quibus judicia sua non manifestavit Deus, nisi in quantum Lege Naturæ eas instruxit; quò magis est detestandus ille Jesuitarum articulus à Scholâ Lovanienti rejectus: *Copula cum conjugata, consentiente marito, non est adulterium.* Quid? nonne igitur, si cum alio Viro, vivente marito, fuerit, vocabitur adultera? Nonne ad hoc sufficit, ut mulier alteri commixta dicatur adultera, si vivat Vir ejus? Vivit enim Vir etiam, qui consentit in copulam suæ uxoris cum alio: Ergò illa dicenda erit adultera. Vide disputantem contra suosmet Sinnichium.

*Saul ex Reg.
1. 112, 425,
p. 408.*

III. Sed audiamus *secundò* Abimelechum innocentiam prætextentem. Incepanti Deo, & *en, morieris*, iniquenti, *propter mulierem hanc quam rapuisti*: respondit: Domine num gentem ignorantem & justam interficies? Nonne ipse dixit mihi, Soror mea est! & ipsa ait, Frater meus est. In simplicitate cordis & munditia manuum mearum feci hoc. Quin ipse Deus respondit: *Et ego scio quod simplici corde feceris.* Ex his ad stateram moralem adpenis, arguo: *Dari omninò ignorantiam, quæ certo modo & gradu veniam aut excusationem delicto inducit.* Provocat sanè ad hanc ignorantiam suam Abimelechus, eamque tanquam fundamentum integritati suæ substernit, neque se, inquit, aliter à Sara ejusque Coniuge edoctum esse, quàm quod soluta sit. Deus quoque ignorantiam ita intuetur, ut Abimelechum simplici corde egisse agnoscat. Quæ res uti dextrè capiatur, ad vexatam inter Doctores Moralium quæstionem: An & quousque error sive ignorantia excuset peccantem, vel saltem peccatum emolliat? Supponimus, requiri ad peccatum, ut sit *voluntarium* saltem ta-

*Quo quisque
miseri/psit,
cò dæretur*

*delinquit.
Greg. in pa-
storalis.*

dicaliter, & quo id magis vel minus voluntarium est, eò graviolem vel leviolem ejus culpam cenſeri. Igitur *gradus peccatorum* dari, nec admittendam aequalitatem vitiorum. Namque uti duo ſerè ſunt, unde humanæ actiones proſeunt: Intellectus nempe & voluntas; ita quæ errorem *illius* originem habent, peccata ignorantie; quæ verò *hanc*, voluntatis ſcilicet vel affectuum impetu abreptam ſequuntur, infirmitatis: Vel quæ denique ſtudio ac datâ operâ committuntur, proterita & in ſacris clâſſâ manu facta dicuntur. Igitur peccata proterita extra controverſiam graviffima ſunt, & nullam penitus excuſationem admittunt. In iis enim *actionis perfectæ moralis principium proximum eſt* *proprie*, cujus ut varii ſunt gradus: ita ex ejuſdem conſideratione de malo majori vel minori judicare non erit difficile. Porro & id obſervamus: Non omnem ignorantiam vel errorem ubique & plenè peccatum excuſare. Quin & ipſam *primò ignorantiam eſſe peccatum*; Poterunt Sacrorum Interpretes urgere preces Sanctorum pro remiſſione ignorantiarum; neque enim rei indifferentis *QUA TALIS* deprecatio eſt: Adde 1. Corinth. XIV. 38. Unde & à Chriſto reprehenſa Joh. III. 10. Nos id ſolum moneamus: Quæ quis tenetur ſcire, eâ ignorare utique malum eſt: & quod ſæpe cauſat peccatum, id ipſum non caret malo. Ut non dicam errorem intellectus hoc ipſo, quo eſt error & deflexio à ſemita veritatis malum eſſe. Ex quo & illud *ſecundò* elicio: *Ignorantiam ſecundum ſe peccatum eſſe, non in voluntate ſolum, ſed & in intellectu conſummari* Adde Thom. 2. diſt. 22. qu. 2. art. 1. quia recte rationi diſforme eſt, vel errare quomodoocunque quod etiam phyſicè rectæ veræque rationi advertitur: vel ignorare ea, quæ ſcire Te oportebat aut operari. Ubi tamen non inſuper habendum, quod de conjunctâ cum ignorantia & inconfideratione Negligentiâ diſceptari monuit Martin. Breſſer. de Conſcient. V, 5. 474. b. Quò deterior erit habendus *error poſitivus*, quàm plus dedecet hominem opinari falſum, quàm verum neſcire. Adde tertio: *Ignorantiam rerum quæ ſciri poſſunt ac debent, ſpecialiter eſſe peccatum contra virtutem ſuaſpiciatis*, quæ dicitur virtus moralis ac ſpecies temperantiæ, reſpiciens medium inter exceſſum ſciendi, ſpectantem ad curioſitatem: & defectum, qui ad pigritiam: ne quis plus ſapiat, quàm oportet, ſed ſapiat ad ſobrietatem. Quorū egregiè idem Thomas d. l. Unicuique, inquit, peccatum eſt ignorantia eorum, quæ ad bonos mores pertinent. Itaque & illi peccant, qui quæ ſui eſſent muneris ignorant, in eoque ſelici ſucceſſu deſtituuntur. Horum Catalogum

gum bene longum recenset Brefferus; in quo de Medicis Corporalibus, *de Conf. V, 8,*
 quos vocat, & Spiritualibus instituta collatione concludit: Peccare gravius *488, a, b.*
 Medicos Corporales, si ex imperitiâ occidant unum corpore, quàm spiri-
 tuales, si occidant unum animâ. Rationem dat, quia hi directius occi-
 dant corpora, quàm Medici spirituales animas. Peccata enim, in quibus
 fita sit mors spiritualis necessariò esse libera peccatoribus, qui spiritualiter
 occiduntur, adeoque ipsis proximè imputentur. Aliam longè esse ratio-
 nem de morbo & morte corporali: quæ non pendeat à liberâ vel propriâ
 voluntate morientium, sed ignorantia Medicorum. At *Nobis profectò*
aliter videtur: quidni enim is, qui animas negligit, qui pro verbo DEI
 paleas stipulasque proponit, qui officio dehortandi monendique sedulo
 non defungitur, directè existimandus sit occidere animam, à quo se ne-
 glecti sanguinem repetiturum ipse Deus comminatur? Vigili sanè negli-
 genti, quicquid in urbem redundat, imputatur. Ezech. XXXIII. 2,
 3. & quò nobilius est depositum, eò severius injuncta illius custodia cen-
 setur. Nec obstat, quod liberè à damnato peccatum sit, namque & hæc
 ipsa vigilis negligentia voluntaria est. Forsan verò *Lojolita Fratribus*
Ignorantia, seu illi Monachorum generi prospicere voluit, qui *nihil scire*
summum hominis bonum opinati sunt, referente Hospiniano: aut Mona-
 chis Eremitis Hieronymi de S. Observantiâ, quibus in exordio scientiarum
 studia prohibebantur, ut magis dediti essent solitudini, memorante Fr. Che-
 rubino; qui idem se hoc legisse dicit in primitiva hujus Ordinis regula.
 Quartò neque hoc præmittendum: *Dari nihilominus errorem, qui*
vel penitus excuset, vel certo gradu ac modo. Utrumque Abimelechi
 exemplo patescit. Namque ignorantia ejus fuit & *in Universali sen Juris,*
 quia superintroducto pravo habitu ignoravit fornicationem simplicem esse
 peccatum, vel saltem pro noxâ levissimâ habuit; & *in particulari sen sa-*
Et, concernens personalem Saræ conditionem, cujus ad Abrahamum re-
 lationem plenariam ignoravit; Sororem quidem esse autumans, Conju-
 gem non item. Prior ignorantia certè fuit *voluntaria, adeoque vinci-*
bilis: Habuit enim utique Rex Gerarensis communia & insita mortali-
 bus Legis Naturalis principia: quorum Lumine si rectè uti velit homo,
 præcisâ etiam revelatione consideratus, & ab affectuum, perturbationum-
 que intemperie liber, vel in ipsa simplici fornicatione ejusmodi deprehen-
 det à Naturâ disconvenientiam, quæ de ejus turpitudine animum suffici-
 enter convincat. Breviter: nescivit id quod scire poterat ac debebat. Ergò
 vincibiliter, consequenter cum noxâ ignoravit.

*de Orig. Mo-
 nachorum
 c. LXX.
 Compend.
 Bullar. in
 Scholis ad
 Bullam XX.
 Clementis
 VIII. Anno
 M D X C III.*

IV. In-